

POWIAT RYPIŃSKI

RADA POWIATU w Rypinie

wpłynęło dnia ..... 04. 04. 2022 ..... *określi*

L. dz. ....

Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego za rok 2021

kwiecień 2022 r.

Rada Powiatu w Rypinie w dniu 27 grudnia 2017 r. podjęła Uchwałę nr XXXI/198/2017 w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022. Sporządzony Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego jest niezbędnym elementem wspomagającym działania ukierunkowane na poprawę i ochronę zdrowia psychicznego mieszkańców Powiatu Rypińskiego. Program ten ma się przyczyniać do poprawy warunków życia i zdrowia, a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób chorych psychicznie. Podejmowane w Programie działania są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Powiatu Rypińskiego i stanowią kluczowy element szeroko rozumianej problematyki dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego.

Realizacja Programu jest corocznie monitorowana zarówno przez Powiatowy Zespół Koordynujący realizację programu, jak również przez Radę Powiatu w Rypinie.

W skład Powiatowego Zespołu koordynującego realizację Programu weszło 17 osób – przedstawiciele samorządu powiatu, instytucji realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego oraz organizacji pozarządowych. Skład Zespołu został uaktualniony Uchwałą Nr 194/2020 Zarządu Powiatu w Rypinie z dnia 16 marca 2020 r.

Zaznaczyć należy, że na realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 w 2021 r., podobnie jak na wszystkie aspekty szeroko rozumianego życia społecznego, ogromny wpływ miała epidemia koronawirusa SARS-Cov-2 oraz zastosowane przez rząd RP obostrzenia, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się koronawirusa. Wielu zaplanowanych przez instytucje i podmioty powołane do ochrony i profilaktyki zdrowia psychicznego inicjatyw nie udało się w 2021 r. zrealizować, inne musiały przybrać inną niż dotychczasowa formułę. Jednocześnie kryzys społeczno-gospodarczy, konieczność ograniczenia kontaktów społecznych i skierowanie wszystkich sił instytucji medycznych do walki z Covid-19 spowodowały pogorszenie kondycji psychicznej Polaków. Tym bardziej w najbliższym czasie szczególny nacisk powinien zostać położony na profilaktykę zdrowia psychicznego obywateli.

CELE I ZADANIA POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

W Powiatowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 zostały zawarte cele i zadania przypisane powiatom zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

CEL GŁÓWNY:

ZAPEWNIENIE OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI WIELOSTRONNEJ OPIEKI ADEKWATNEJ DO ICH POTRZEB

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- 1. UPOWSZECHNIENIE ŚRODOWISKOWEGO MODELU PSYCHIATRYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ**

ZADANIA:

- 1) Opracowanie lokalnego programu zwiększania dostępności i zmniejszania nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w Powiecie Rypińskim**

Forma realizacji zadania: opracowanie programu

Efekty:

W 2017 r. został opracowany lokalny Program zwiększania dostępności i zmniejszania nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej na lata 2017-2022, który zakłada:

- Zapewnienie dostępu do kadr o zróżnicowanych kompetencjach odpowiadającym potrzebom opieki środowiskowej, w szczególności psychiatrów, psychologów, pielęgniarek i terapeutów;
- Zwiększenie pomocy i oparcia bytowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, poprzez m.in. udzielanie samopomocy środowiskowej, pomocy bytowej i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- Kształtowanie modelu efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami funkcjonującymi na terenie Powiatu Rypińskiego w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi;
- Prowadzenie w środowisku osób z zaburzeniami psychicznymi kampanii ograniczającej tendencje do bierności, izolacji, wykluczenia i zależności instytucjonalnej;
- Wspieranie inicjatyw samopomocowych służących rozwojowi różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Prowadzenie akcji promujących ochronę zdrowia psychicznego poprzez stałe, cykliczne spotkania z młodzieżą.

- 2) Utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego**

Ze względu na brak środków finansowych przeznaczonych na powyższy cel, jak również dostępną bazę szpitalno-terapeutyczną na terenie województwa oraz dobrze rozwiniętą diagnostykę i różnorodne formy wsparcia na terenie Powiatu Rypińskiego nie przewiduje się tworzenia pełnej infrastruktury Centrum Zdrowia Psychicznego.

2. UPOWSZECHNIENIE ZRÓŻNICOWANYCH FORM POMOCY I WSPARCIA SPOŁECZNEGO

ZADANIA:

Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej i samopomocy środowiskowej

Formy realizacji zadania:

- 1) Współpraca z placówkami zajmującymi się ochroną zdrowia psychicznego;
- 2) Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie;
- 3) Wspieranie i rozwój pomocy instytucjonalnej typu: warsztaty terapii zajęciowej, domy pomocy społecznej;
- 4) Zapewnianie dziennej pomocy i opieki świadczonej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Rypinie;
- 5) Realizacja pomocy rzeczowej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi (ośrodki pomocy społecznej).

Efekty:

Na terenie Powiatu Rypińskiego w ramach medycznej opieki zdrowotnej działają:

- **Poradnia Zdrowia Psychicznego** (poradnia przy Szpitalu SP ZOZ w Rypinie). W ramach poradni prowadzone są następujące działania:
  - diagnoza, profilaktyka i leczenie zaburzeń i chorób psychicznych;
  - leczenie uzależnień od substancji psychotropowych;
  - wywiad i obserwacja psychologiczna;
  - badanie psychologiczne procesów poznawczych, poziomu inteligencji testami osobowości;
  - poradnictwo psychologiczne mające na celu pomoc pacjentom w zrozumieniu problemów,
  - psychologiczna porada terapeutyczna;
  - wydawanie zaświadczeń o stanie zdrowia psychicznego dla potrzeb upoważnionych instytucji (ZUS, KRUS CPR itp.);
  - psychoterapia indywidualna;
  - pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych;
  - wsparcie w sytuacjach trudnych i kryzysowych.

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Rypinie w 2021 r. pracował 1 lekarz psychiatra oraz 3 psychologów. W 2021 r. udzielono 2964 porad psychiatrycznych 906 pacjentom, a także 582 porad psychologicznych 107 pacjentom. Ponadto w Przychodni przy Szpitalu SPZOZ funkcjonuje Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu, która prowadzi terapię osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. W 2021 r. Poradnia udzieliła ponad 870 porad 139 osobom.

- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej DORMED w Rypinie**

W NZOZO DORMED w Rypinie funkcjonuje zarówno Poradnia Zdrowia Psychicznego jak i Poradnia Psychologiczna. W poradni Zdrowia Psychicznego w 2021 r. zatrudniony był 1 lekarz psychiatra, który udzielił 532 porad 184 zarejestrowanym pacjentom. W Poradni Psychologicznej w 2021 r. zatrudniony był 1 psycholog, który udzielił 679 porad 137 zarejestrowanym pacjentom.

W realizacji programu uczestniczą także instytucje udzielające pozamedycznego wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi. Są to:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rypinie;
- Dom Pomocy Społecznej KOMBATANT w Ugoszczu;
- Warsztat Terapii zajęciowej „Nadzieja” w Rypinie;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Rypinie;
- Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie;
- ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Rypińskiego;
- organizacje pozarządowe prowadzące działania na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rypinie

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rypinie udziela dzieciom i młodzieży bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Na pomoc tę składają się indywidualna terapia pedagogiczna, logopedyczna i psychologiczna. PPP w Rypinie udziela także pomocy rodzicom w zakresie terapii rodzin, psychoterapii rodzin, konsultacji dla rodzin i zajęć warsztatowych dla rodzin. Ponadto PPP w Rypinie udziela także pomocy nauczycielom w formie wykładów i prelekcji dla nauczycieli, indywidualnych konsultacji dla doradców zawodowych, psychologów i pedagogów szkolnych, nauczycieli oraz wychowawców klas. Udziela także indywidualnych konsultacji dyrektorom szkół. W 2021 r. przeprowadzono diagnozy: psychologiczną – 418, pedagogiczną – 421, logopedyczną – 50, doradztwo zawodowe – 8, terapia 11.

PPP w Rypinie współpracuje z placówkami pomocowymi oraz z innymi instytucjami: policją, sądem, PCPR w Rypinie, Domem Dziecka w Rypinie, Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą Typu Specjalistyczno-Terapeutycznego w Rypinie. Pracownicy PPP w Rypinie biorą udział w pracach Zespołu Orzekającego w celu wydania opinii i orzeczeń dla dzieci i młodzieży.

PPP w Rypinie prowadzi także szereg działań mających na celu profilaktykę. Prowadzone są badania przesiewowego słuchu, zajęcia warsztatowe i prelekcje prowadzone przez psychologów, pedagogów, logopedę, zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży, zajęcia profilaktyczne zapobiegające trudnościami edukacyjnym.

PPP w Rypinie realizuje zadania w zakresie edukacji zawodowej: zajęcia grupowe (warsztaty i pogadanki), aktywizujące do wyboru kierunku kształcenia i zawodu, indywidualne porady zawodowe na podstawie przeprowadzonej diagnozy zawodowej na określenie predyspozycji zawodowych, indywidualne konsultacje zawodowe bez badań.

Dom Pomocy Społecznej KOMBATANT w Ugoszczu

Dom Pomocy Społecznej KOMBATANT w Ugoszczu przeznaczony jest dla 50 osób przewlekle somatycznie chorych. Misją Domu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia i całodobowej opieki, pomoc w godnym przeżywaniu i akceptowaniu życia z zachowaniem samodzielności. Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę lekarza rodzinnego, całodobowa opiekę

pielęgniarską, a także indywidualne zgodne z potrzebami konsultacje specjalistyczne. Dom zapewnia także opiekę podczas wyjazdów na badania, pomoc w utrzymaniu higieny osobistej, profilaktykę przeciwoleżynową oraz wiele innych czynności wynikających ze stanu zdrowia mieszkańców. Nieodłącznym elementem pracy Domu jest również wsparcie pracownika socjalnego i psychologa. Celem zespołu terapeutyczno-opiekuńczego jest utrzymanie sprawności fizycznej mieszkańców oraz mobilizacja do jak najdłuższej samodzielności w codziennym.

Warsztat Terapii Zajęciowej „Nadzieja” w Rypinie

Warsztat Terapii Zajęciowej „Nadzieja” LKP Koła w Rypinie przy Kujawsko-Pomorskim Oddziale Wojewódzkim w Bydgoszczy zajmuje się rehabilitacją zawodową i społeczną 30 osób z zaburzeniami psychicznymi.

Codziennie przez 5 dni w tygodniu grupa terapeutów i pracowników pomocniczych podejmuje szereg działań mających na celu osiągnięcie jak najwyższego stopnia samodzielności u uczestników warsztatów. Uczestnicy nabywają, kształcą i podtrzymują swoje umiejętności w 6 pracowniach:

- pracownia ogrodniczo-stolarska;
- pracownia gospodarstwa domowego;
- pracownia muzyczno-teatralna;
- pracownia komputerowo-poligraficzna;
- pracownia plastyczno-rękodzielnicza;
- pracownia kroju i szycia.

Codzienna praca we wszystkich pracowniach pozwala uczestnikom na rozwijanie nabytych kompetencji oraz zdobywanie nowych umiejętności, zarówno zawodowych jak i społecznych, tak by w przyszłości mogli podjąć zatrudnienie, nawet na otwartym rynku pracy. Działania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi nie są skoncentrowane tylko i wyłącznie na pracy w pracowniach, lecz prowadzone są wielokierunkowo i wielotorowo, z uwzględnieniem stanu zdrowia uczestnika w danym dniu.

Rok 2021 był drugim rokiem zmagania z koronawirusem Covid-19 i wywołaną nim chorobą Sars-CoV-2. W 2021 r. zajęcia w dniach od 01.01.2021 r. do 28.02.2021 r. oraz w dniach od 22.03.2021 r. do 30.04.2021 r. prowadzone były w formie zdalnej, co stanowiło wyzwanie zarówno dla terapeutów jak i uczestników.

W codziennej pracy uczestnicy WTZ i ich rodziny mogą liczyć na wsparcie psychologiczne i medyczne. Codziennie odbywa się gimnastyka poranna oraz ćwiczenia ogólnokoordynacyjne, usprawniające i relaksacyjne, które odbywają się w gabinecie rehabilitacyjnym, w grupach 3-osobowych. Natomiast w czasie zdalnej formy prowadzenia zajęć uczestnicy WTZ motywowani byli telefonicznie do samodzielnego wykonywania ćwiczeń w warunkach domowych. Nie przynosiło to jednak satysfakcjonujących rezultatów.

Rok 2021 dostarczył osobom z zaburzeniami psychicznymi wiele nowych doświadczeń związanych z pandemią koronawirusa, niestety nie były one korzystne dla stanu zdrowia uczestników WTZ. W 2021 r. uczestnicy warsztatów, podobnie jak całe społeczeństwo przyzwyczyli się do zagrożenia i wymuszonych nim obostrzeń. Nie mniej jednak pandemia SARS-Cov-2 spowodowała duże spustoszenie w stanie zdrowia psychicznego a także

fizycznego uczestników. Reżim sanitarny, utrudniony dostęp do leczenia specjalistycznego oraz zawieszenia zajęć w WTZ spowodowały, że u części uczestników można zaobserwować pogorszenie stanu zdrowia, lęki i zaburzenia pamięci. W 2021 r. trwały intensywne prace nad odbudową stanu psychicznego uczestników warsztatów do poziomu sprzed pandemii, co przyniosło bardzo satysfakcjonujące rezultaty i stanowi sukces całej kadry WTZ. Ubolewać należy także nad faktem, że z powodu pandemii koronawirusa nie odbyły się w 2021 r. imprezy i wydarzenia, które od kilku lat były stałym elementem oferty kulturalnej skierowanej do osób niepełnosprawnych, tj. „Bal Radości”, zajęcia ruchowe „Nordic Walking, pikniki integracyjne. Nie zostały także w 2021 r. zrealizowane praktyki zawodowe dla uczestników WTZ, które zawsze przynosiły dobre rezultaty i znacząco przyczyniały się do poprawy kondycji psychicznej osób biorących w nich udział. Codzienne działania pracowników WTZ skupione są na pomocy medycznej i psychologicznej. Pielęgniarka WTZ codziennie czuwa nad zdrowiem uczestników i ich higieną. Cały czas prowadzone były działania zmierzające do poprawy zdrowia uczestników:

- wizyty z uczestnikami u lekarzy psychiatrów oraz ustalania i pilnowanie terminów kolejnych wizyt (w 2021 r. przede wszystkim teleporady);
- wizyty u psychologów klinicznych;
- stała podaż leków psychotropowych;
- umawiane wizyt specjalistycznych;
- obserwacja uczestników i stały kontakt z rodzinami i opiekunami prawnymi uczestników;
- rozmowy terapeutyczne, pogadanki medyczne itp.

W 2021 r., podobnie jak w roku poprzednim, szczególny nacisk położony został na naukę i przyswojenie przez uczestników zasad reżimu sanitarnego związanego z pandemią koronawirusa, tj.: nauka prawidłowego zakładania i noszenia maseczek, prawidłowe mycie rąk, używanie środków dezynfekcyjnych, zachowywanie dystansu społecznego. Omawiano i uczulano uczestników na obawy choroby Covid-19.

Wsparcie psychologiczne okazało się w 2021 r. równie niezbędne niż w roku poprzednim. Psycholog pozostawał w stałym kontakcie telefonicznym z uczestnikami WTZ, by łagodzić ich lęki i stres związany z pandemią koronawirusa oraz stałymi problemami uczestników. Praca psychologa miała na celu:

- wygaszenie gwałtownych emocji i niewłaściwych, a nawet agresywnych zachowań;
- wypracowanie schematy wyciszenia i odreagowania stresu;
- naukę nazywania swoich stanów emocjonalnych w danej chwili;
- prace nad poprawą poczucia własnej wartości;
- prace nad poprawą relacji interpersonalnych między uczestnikami, a także między uczestnikami a otoczeniem zewnętrznym.

Z uwagi na pandemię koronawirusa WTZ „Nadzieja” w Rypinie nie zrealizował części zaplanowanych inicjatyw, nie osiągnął też większych sukcesów w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że po odwieszeniu zajęć wszyscy uczestnicy z radością powrócili na zajęcia.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Rypinie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Rypinie jest ośrodkiem wsparcia dla osób od 16. roku życia, przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz wykazujących inne

przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Celem ŚDS jest przede wszystkim podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności osób uczestniczących w zajęciach, niezbędnych im do możliwie jak najbardziej samodzielnego funkcjonowania, podnoszenie jakości życia oraz zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym trudności z kształtowaniem swoich stosunków ze środowiskiem, w takim zakresie, w jakim jest to możliwe.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Rypinie w 2021 r. swoim wsparciem objął 46 uczestników (w tym 3 osoby w formie klubowej). W ramach terapii prowadzone są zajęcia i treningi: plastyczne, rękodzielnicze, rehabilitacyjne, kulinarne, budżetowy, umiejętności spędzania czasu wolnego, komputerowe, higieniczno – kosmetyczny, muzyczne, ergoterapia, hortiterapia, zajęcia z pedagogiem, biblioterapia:

- w ramach zajęć plastycznych wykonywali kartki okolicznościowe, dekoracje sal, scenografie do przedstawień różnymi technikami plastycznymi,
- w ramach zajęć muzycznych uczestnicy obcują z różnymi gatunkami muzycznymi, przygotowują oprawę muzyczną przedstawień, w ŚDS funkcjonuje zespół wokalnie-taneczny „Cantare”, w ramach którego uczestnicy biorą udział w przeglądach muzycznych,
- w ramach zajęć rękodzielniczych uczą się samodzielności i zaradności poprzez doskonalenie umiejętności szycia ręcznego i na maszynie, hafciarstwo, szydełkowanie i robienie na drutach. Zajęcia te doskonale poprawiają motorykę uczestników, uczą utrzymywać porządek w miejscu pracy, poprawiają poczucie estetyki,
- w ramach zajęć z pedagogiem uczestnicy rozwijają swoje zdolności intelektualne bądź wyrównują ich braki, korzystając podczas zajęć z nowoczesnych metod pracy, tj.: elementów Programów Aktywności Knillów czy Ruchu Rozwijającego Weroniki Sheborne,
- w ramach biblioterapii uczestnicy wspólnie wychodzili do Miejsko-Powiatowej Biblioteki Publicznej w Rypinie, zaangażowali się także we wrześniową akcję Dni Głośnego Czytania a także w akcję Narodowe Czytanie, gdzie czytali fragmenty „Moralności Pani Dulskiej”,
- w ramach hortiterapii uczestnicy prowadzą ogródek kwiatowo-warzywny, samodzielnie koszą trawniki na terenie domu, wykonują drobne prace ogrodowe co wzmacnia poczucie samodzielności i pobudza chęci do działania,
- w ramach zajęć komputerowych uczestnicy uczą się podstawowej obsługi komputera i sprzętów biurowych, korzystają z internetu i serwisów społecznościowych, na których są bardzo aktywni,
- w ramach treningów higieniczno-kosmetycznych uczestnicy kształtują w sobie poczucie potrzeby dbania o higienę ciała i swój wygląd, dobór stroju do warunków pogodowych i ogólne warunki estetyczne swojego wyglądu,
- w ramach treningu budżetowego uczestnicy uczą się niezwykle ważnej umiejętności racjonalnego gospodarowania własnymi środkami finansowymi, wyrabiają nawyki samodzielnego pamiętania o dokonywaniu opłat stałych i spłacaniu zobowiązań. Zajęcia odbywają się grupach (forma pogadank, ze szczególnym naciskiem na ostrożność w zaciąganiu kredytów oraz przekazywaniu pieniędzy nieznanym), a także indywidualnie (pomoc w założeniu konta internetowego i jego obsługi, korzystanie z bankomatu, zaplanowanie własnego budżetu),
- trening kulinarny obejmuje naukę przygotowania posiłku we własnym zakresie z uwzględnieniem indywidualnych zaleceń dietetyka a także umiejętności zachowania się w miejscu publicznym, złożenia zamówienia, opłacenia rachunku,

- trening umiejętności spędzania wolnego czasu – uczestnicy wychodzili do kina, zorganizowana została wycieczka do wioski mydlarskiej w Górznie, odbyły się warsztaty ceramiczne w Wapielsku.

Pomimo trwającej pandemii uczestnicy brali udział w różnych konkursach m.in.:

- konkurs na „Największą i najpiękniejszą kartkę wielkanocną” zorganizowany przez Centrum Kultury Katolickiej „Wiatrak” (wyróżnienie),

- XIX Olimpiada Sportowa Środowiskowych Domów Samopomocy Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Nowej Wsi Wielkiej,

- X Toruńska Olimpiada Osób Niepełnosprawnych,

- X edycja Ogólnopolskiego Festiwalu Twórczości Osób Niepełnosprawnych „fART”,

Ogólnopolski konkurs wokalny – I Przegląd Piosenki Prawdziwej on-line,

- III Przegląd Teatralny Osób Niepełnosprawnych w Brodnicy.

W miarę posiadanych środków ŚDS jest doposażany. W 2021 r. zakupiono fotel do masażu, uruchomiono światłoterapię z wykorzystaniem lampy antydepresyjnej oraz aromaterapię.

Ośrodki Pomocy Społecznej

Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu Rypińskiego mają obowiązek zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Pomoc świadczona przez ośrodki pomocy społecznej osobom z zaburzeniami psychicznymi w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu rypińskiego w 2021 r. przedstawia się następująco:

o GMINA MIASTA RYPIN

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie w 2021 r. przyznał specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 35 osób z zaburzeniami psychicznymi, które łącznie skorzystały z 8 819 godzin usług. W 2021 r. nie kierowano osób z zaburzeniami psychicznymi do domów pomocy społecznej. W 2021 r. w domach pomocy społecznej przebywało łącznie 8 osób z zaburzeniami psychicznymi, za które Gmina Miasta Rypin ponosiła odpłatność. Ogólnie w 2021 r. z pomocy MOPS (zarówno materialnej jak i usługowej) skorzystało 249 rodzin, gdzie w rodzinie występowała niepełnosprawność i 237 rodzin z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

o GMINA RYPIN

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie przyznał w 2021 r. 12 osobom z zaburzeniami psychicznymi specjalistyczne usługi opiekuńcze. Jednocześnie w przedmiotowym roku nie skierował żadnej osoby z zaburzeniami psychicznymi do domów pomocy społecznej. W 2021 r. udzielono wsparcia materialnego 18 osobom z zaburzeniami psychicznymi.

o GMINA WAPIELSK

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wapielsku przyznał w 2021 r. 6 osobom z zaburzeniami psychicznymi specjalistyczne usługi opiekuńcze, w łącznym wymiarze 1488 godzin. Jednocześnie w przedmiotowym roku nie skierował żadnej osoby z

zaburzeniami psychicznymi do domów pomocy społecznej. W 2021 r. udzielono wsparcia materialnego 8 osobom z zaburzeniami psychicznymi.

o GMINA ROGOWO

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogowie przyznał w 2021 r. 4 osobom z zaburzeniami psychicznymi specjalistyczne usługi opiekuńcze. Jednocześnie w przedmiotowym roku nie skierował żadnej osoby z zaburzeniami psychicznymi do domów pomocy społecznej. W 2021 r. udzielono wsparcia materialnego 1 osobie z zaburzeniami psychicznymi.

o GMINA SKRWILNO

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skrwilnie przyznał w 2021 r. 5 osobom z zaburzeniami psychicznymi specjalistyczne usługi opiekuńcze. Jednocześnie w przedmiotowym roku skierował 3 osoby z zaburzeniami psychicznymi do domów pomocy społecznej. W 2021 r. udzielono wsparcia materialnego 9 osobom z zaburzeniami psychicznymi.

o GMINA BRZUZE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzuzem przyznał w 2021 r. 11 osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom specjalistyczne usługi opiekuńcze. Jednocześnie w przedmiotowym roku nie skierował żadnej osoby z zaburzeniami psychicznymi do domów pomocy społecznej. W 2021 r. udzielono wsparcia materialnego 17 osobom z zaburzeniami psychicznymi.

ZADANIE:

Wspieranie i finansowanie projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Formy realizacji:

1. Rozpatrywanie wpływających wniosków organizacji pozarządowych;
2. Dofinansowywanie projektów na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi realizowanych przez organizacje pozarządowe;

Efekty:

W 2021 r. organizacje pozarządowe nie złożyły żadnego wniosku o dofinansowanie projektu na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, w związku z powyższym nie zrealizowano żadnego projektu.

ZADANIE:

Zwiększanie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie

Formy realizacji zadania:

1. Podejmowanie działań ukierunkowanych na osoby z zaburzeniami psychicznymi;

2. Zapewnianie w ramach środków z PFRON wydatków na zadania z zakresu zatrudniania i rehabilitacji osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi) oraz na działalność warsztatu terapii zajęciowej;
3. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej:
  - dofinansowywanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi i ich opiekunów) w turnusach rehabilitacyjnych;
  - dofinansowywanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi);
  - dofinansowywanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przeznaczone dla osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi) na podstawie odrębnych przepisów;
  - dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi);
4. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego dla klientów PCPR w Rypinie (w tym z zaburzeniami psychicznymi);
5. Działania mające na celu poprawę wizerunku osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi) poprzez organizowanie Balu Radości i pikników integracyjnych;
6. Udostępnianie na stronie internetowej jednostki wniosków dla osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi). Informowanie o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi).

Efekty:

1. Zgodnie z charakterystyką pozamedycznego wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi w Powiecie Rypińskim – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie realizuje zadania dotyczące osób z zaburzeniami psychicznymi w oparciu o następujące akty prawne:
  - ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
  - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
  - ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
  - ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz przepisy wykonawcze do niniejszej ustawy.

Przy wykonywaniu powyższych zadań PCPR w Rypinie współpracuje z organami administracji rządowej, samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami.

2. Dane dot. uczestników WTZ „Nadzieja” w Rypinie

L.p.	Wysokość wydatków w ramach środków z PFRON na działalność WTZ (dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	Liczba osób w WTZ z zaburzeniami psychicznymi
1.	21696,00 zł (całkowity koszt 1 uczestnika WTZ na 2021 r. dotacja PFRON) x 6 osób (osoby z zaburzeniami psychicznymi)	6
Suma	130.176,00 zł	6

3. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (wysokość wydatków w ramach środków PFRON)

Rodzaj zadania	Wysokość wydatków w ramach środków PFRON (dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2020 r.)	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi
Turnusy rehabilitacyjne	4334,00	3
Turnusy rehabilitacyjne – opiekunowie osób niepełnosprawnych	2184,00	2
Sport, kultura, rekreacja i turystyka	-	-
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	6757,00	15
Likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych i technicznych	15692,00	4
Sprzęt rehabilitacyjny	5374,00	2
Łącznie	34341,00	26

4. W 2021 r. z poradnictwa specjalistycznego nie korzystały osoby z zaburzeniami psychicznymi.
5. W 2021 r. z powodu pandemii koronawirusa Covid-19 nie zorganizowano Balu Radości oraz innych imprez kulturalnych skierowanych do osób niepełnosprawnych.

6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie prowadzi stronę internetową www.rypin.naszepcpr.pl, na której w zakładce „Formularze do pobrania” osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi mają dostęp do wniosków, na podstawie których mogą korzystać z dofinansowania ze środków PFRON. Ponadto pracownicy PCPR wydają ww. wnioski na miejscu i pomagają w ich wypełnieniu. Osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi, mogą w godzinach pracy jednostki uzyskać od kierownika i pracowników PCPR o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych.
- Ponadto wszystkie osoby niepełnosprawne mogą składać wnioski za pomocą Systemu Obsługi Wsparcia. Jest to nowoczesna platforma, za pomocą której niepełnosprawne (w tym z zaburzeniami psychicznymi) mogą składać wnioski bez wychodzenia z domu.

3. AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

ZADANIE:

Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi

Formy realizacji zadania:

1. Przeprowadzenie diagnozy osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi przez doradców klienta – rozmowy informacyjno-doradcze w celu określenia potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej, opracowanie Indywidualnych Planów Działania (w przypadku poszukujących pracy IPD nie jest obligatoryjne), upowszechnianie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
2. Zapewnienie poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi;
3. Organizacja szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi (szkolenia finansowane z PFRON w miarę posiadanych środków);

Efekty:

1. Liczba osób bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych wg stanu na dzień 31.12.2021 r. zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rypinie wynosiła łącznie 16 osób, w tym 11 ze statusem osoby bezrobotnej oraz 5 ze statusem osoby poszukującej pracy.
2. W 2021 r. osoby bezrobotne z orzeczeniem o niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych zostały objęte następującymi formami aktywizacji zawodowej:
  - staż – 2 osoby bezrobotne, 2 osoby poszukujące pracy;
  - prace społecznie -użyteczne – 3 osoby bezrobotne;
  - indywidualne porady zawodowe – 2 osoby bezrobotne, 1 osoba poszukująca pracy;
  - pośrednictwo pracy – 8 osób bezrobotnych, 2 osoby poszukujące pracy.

Powyższe dane odnoszą się wyłącznie do osób, które mają formalnie udokumentowaną niepełnosprawność z tytułu zaburzeń psychicznych. Aktywizacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy wykazujących zaburzenia psychiczne (dotyczące najczęściej uzależnień od alkoholu bądź innych substancji, zaburzeń depresyjnych czy nerwicowych), którzy nie posiadają z tego tytułu orzeczenia, ma w rzeczywistości dużo większy zakres. W niektórych jednak przypadkach aktywizacja zawodowa tych osób jest znacznie utrudniona lub niemożliwa, ponieważ ze względu na ograniczenia wynikające z zaburzeń często nie mogą pełnić roli pracownika i wymagają w związku z tym uprzedniego zastosowania innych form pomocy, w tym medycznej, terapeutycznej czy opieki społecznej.

3. W ramach kampanii szkoleniowo-informacyjnej promującej zatrudnienie osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, pracodawcy mogą uzyskać na stronie internetowej PUP w Rypinie w zakładce „Dla pracodawców i przedsiębiorców” informacje na temat możliwości i korzyści wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zapoznać się z Powiatowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022. Ponadto należy zaznaczyć, że w PUP w Rypinie upowszechniane są m.in. materiały promocyjne dot. Przewodnika informacyjnego o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Powiecie Rypińskim.

4. SKORDYNOWANIE DOSTĘPNYCH FORM OPIEKI I POMOCY

ZADANIE:

Powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu

Formy realizacji zadania:

Podjęcie uchwały przez Zarząd Powiatu

Efekty:

Zarząd Powiatu w Rypinie uchwałą nr 324/2017 z dnia 8 listopada 2017 r. powołał Powiatowy Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022. Skład osobowy Zespołu został zmieniony Uchwałą nr 194/2020 Zarządu Powiatu w Rypinie z dnia 16 marca 2020 r. W 2021 r. nie podjęto uchwały dot. realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

ZADANIE:

Opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń CZP

Formy realizacji zadania: opracowanie programu

Efekty:

Rada Powiatu w Rypinie w dnia 27 grudnia 2017 r. podjęła uchwałę nr XXXI/198/2017 w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022.

ZADANIE:

Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego

Formy realizacji zadani:

Realizatorzy poszczególnych działań Programu prowadzi bieżącym monitoring w trakcie realizacji zadań. Corocznie w terminie do końca marca przedkładają sprawozdania w formie pisemnej, zawierające analizę ilościową, jakościową za rok poprzedni oraz propozycje zmian Programu na kolejne lata. Program podlega ewaluacji w oparciu o dane zebrane przez Zespół podczas monitoringu.

Efekty:

Starostwo Powiatowe w Rypinie na podstawie przekazanych danych sporządza informację, która w formie rocznego sprawozdania jest przedkładana Radzie Powiatu w terminie do 30 kwietnia oraz Ministrowi Zdrowia do dnia 15 maja każdego roku.

ZADANIE:

Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej lub elektronicznej)

Formy realizacji zadania: opracowanie/aktualizacja przewodnika

Efekty:

W 2021 r. został zaktualizowany przewodnik informujący o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu rypińskiego. Opracowany przewodnik został udostępniony samorządowi województwa kujawsko-pomorskiego oraz mieszkańcom powiatu. Przewodnik został opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej starostwa Powiatowego w Rypinie.

REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO ZA ROK 2021 W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH, DLA KTÓRYCH POWIAT RYPIŃSKI JEST ORGANEM PROWADZĄCYM

Zespół Szkół nr 1 im. Ks. Czesława Lissowskiego w Rypinie

Pracując zgodnie z przyjętym Programem Wychowawczo - Profilaktycznym szkoły oraz wytycznymi dotyczącymi zakresu pomocy psychologiczno - pedagogicznej udzielanej uczniom, w ZS nr 1 w 2021 r. wielokrotnie podejmowane były działania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego młodzieży szkolnej. Miały one następującą formę:

1. Kreowanie środowiska szkolnego prowadzące do promowania zdrowia psychicznego, psychospołecznego i dobrostanu.
2. Edukacja w zakresie zdrowia psychicznego poprzez:
  - zapewnienie uczniom dostępu do niezbędnych materiałów edukacyjnych poprzez rozsyłanie za pomocą dziennika elektronicznego,
  - profilaktyka antynarkotykowa jako element zdrowia psychofizycznego,
  - pogadanki na godzinach wychowawczych o charakterze psychoedukacyjnym,
3. Interwencje w przypadkach problemów psychologicznych i społecznych – indywidualnych, grupowych i klasowych.
4. Godziny wychowawcze ukierunkowane na rozpoznawanie potrzeb uczniów w celu udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
5. Indywidualne i systematyczne spotkania z psychologiem oraz pedagogiem celem terapii i pomocy psychologicznej wg potrzeb.
6. Kierowanie uczniów do specjalistów w sytuacjach tego wymagających.

Zespół Szkół nr 2 im. Unii Europejskiej w Rypinie

W 2021 r. w ZS nr 2 w Rypinie podjęte zostały następujące działania mające na celu profilaktykę zdrowia psychicznego wśród młodzieży:

- badanie młodzieży testem na depresję Becka, kierowanie na konsultacje z lekarzem psychiatrą uczniów z podwyższonymi wynikami,
- szkoła współpracuje z psychoterapeutą z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rypinie (uczniowie wymagający psychoterapii zostają objęci taką formą pomocy),
- szkoła współpracuje z terapeutą ds. uzależnień z WOTUW w Toruniu p. Moniką Wrońską, w szkole funkcjonuje punkt konsultacyjny, gdzie dwa razy w miesiącu terapeutka ma konsultacje z rodzicami i uczniami zagrożonymi uzależnieniami,
- spotkania i pogadanki z rodzicami poświęcone tematyce zdrowia psychicznego,
- działania wolontarystyczne- akcje charytatywne m.in. wspierająca uczennicę chorującą na nowotwór, zbiórka nakrętek plastikowych dla potrzebujących, wyjścia z młodzieżą do placówek typu- Środowiskowy Dom Samopomocy w Rypinie, Warsztaty Terapii Zajęciowej Nadzieja w Rypinie, pomoc osobom starszym,
- w okresie nauki zdalnej uczniowie mieli zapewniony stały kontakt z psychologiem i pedagogami na terenie szkoły,
- pogadanki pedagogów i psychologa z młodzieżą na temat stresu, depresji, sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, motywacji, samooceny,

- przeciwdziałanie uzależnieniom, pogadanki, spotkania z policją, współpraca z terapeutą uzależnień, narkotesty,
- pogadanki psychologa szkolnego i pedagogów na temat cyberprzemocy, bullyingu oraz bezpieczeństwa w sieci,
- zwiększenie poziomu wiedzy dotyczącej zdrowia psychicznego u uczniów i nauczycieli- konferencja w ramach wymiany dobrych praktyk z okazji Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego, spotkanie z lekarzem psychiatrą p. Beatą Zaczeniuk- Zarembą (8 października 2021r.),
- tematyka godzin wychowawczych porusza problemy zdrowia psychicznego, jest elementem Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego
- opracowane są procedury organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole,
- specjaliści wciąż podnoszą swoje kwalifikacje w tym zakresie- obecnie w zakresie Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach,
- nauczyciele biorą udział w szkoleniach dotyczących zdrowia psychicznego młodzieży,

Zespół Szkół nr 3im. Bogdana Chelmskiego w Rypinie

ZS nr 3 w Rypinie w 2021 r. podjął szereg działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego młodzieży szkolnej. Szkoła realizowała następujące działania:

- realizacja programu edukacyjno-profilaktycznego „ARS, czyli jak dbać o miłość”,
- w ramach przeciwdziałania uzależnieniom uczniowie klas I brali udział w warsztatach profilaktycznych (profilaktyka uzależnień od nikotyny, uzależnień od alkoholu),
- uczniowie angażowali się w działalność Szkolnego Koła PCK, Koła Wolantariatu, kształtując empatię, umiejętność słuchania, dokonywanie właściwych wyborów, zdolność do osiągnięcia sukcesów,
- uczniowie brali udział w konkursach i olimpiadach, w zajęciach unijnych „Nowe umiejętności uczniów drogą do sukcesu” kształtując w głównej mierze zdolność do osiągnięcia sukcesów, umiejętność obrony własnego zdania, kierowania zmianami,
- uczniowie uczestniczyli w zajęciach pozalekcyjnych, np. działający przy Zespole Szkół Nr 3 Pułk Piechoty Legii Nadwiślańskiej (grupa rekonstrukcji historycznej),
- na spotkaniach z wychowawcą realizowano pogadanki z zakresu ochrony zdrowia psychicznego (przykładowe obszary realizowanych zajęć: relacje rówieśnicze, jak je kształtować, wpływ grupy na moje zachowanie na przykładzie filmu „Cześć Tereska”, jak unikać zagrożeń cywilizacyjnych; bulling, cyberprzemoc, uzależnienia, skuteczna komunikacja),
- uczniowie klas I, II brali udział w spotkaniu z policjantem na godzinie wychowawczej dot. odpowiedzialność prawnej nieletnich - zagrożenia w sieci i bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- uczniowie wszystkich klas brali udział w realizacji projektu edukacyjno –profilaktycznego pn. „Profilaktyka próchnicy- ugryź z nami ten temat”.

Ponadto uczniowie zostali zapoznani z podstawowymi zasadami przestrzegania higieny oraz procedurami postępowania w sytuacji zagrożenia wirusem Covid-19.

Na bieżąco monitorowano pracę nauczycieli ze szczególnym uwzględnieniem uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Uczniowie w ramach zaistniałych potrzeb odbywali indywidualne rozmowy z psychologiem i pedagogiem szkolnym.

Pedagog brał udział w szkoleniu *Profilaktyka Uzależnień Behavioralnych kurs e-learningowy* oraz w konferencji *Wsparcie wychowawcze i psychoprofilaktyczne po powrocie do szkół*.

Psycholog w I semestrze roku szkolnego 2021/22 odbył 85 spotkań indywidualnych oraz 30 spotkań z rodzicami – dotyczyły trudności w zakresie zdrowia psychicznego uczniów. Kierował

uczniów na konsultacje psychiatryczne, neurologiczne, endokrynologiczne, pediatryczne. Przeprowadził 19 spotkań grupowych dotyczących podniesienia u uczniów odporności psychicznej, budowania u uczniów poczucia wpływu i rezyliencji.

Zespół Szkół nr 5 im Jana Twardowskiego w Rypinie

Zgodnie z założeniami Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Zespół Szkół nr 5 im. ks. Jana Twardowskiego w Rypinie zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronną i kompleksową opiekę i pomoc adekwatnie do potrzeb dzieci i młodzieży szkolnej, a także kształtuje wobec tych uczniów właściwą postawę społeczną, mającą na celu tolerancję i przeciwdziałanie dyskryminacji.

Na wsparcie psychologiczne w Zespole Szkół Nr 5 im. ks. Jana Twardowskiego w Rypinie podczas edukacji liczyć mogą zarówno uczniowie, jak i rodzice naszych uczniów. W listopadzie uczniowie uczestniczyli w warsztatach profilaktycznych „Oswoić stres – profilaktyka zachowań ryzykownych” realizowanych przez specjalistów z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Płocku. Programem objęci byli uczniowie klas IV-VIII Szkoły Podstawowej, Szkoły Branżowej oraz Szkoły Przystosabiającej do Pracy. Głównym celem było uświadomienie młodzieży, czym jest stres i jak sobie z nim radzić w związku z kryzysem spowodowanym m.in. izolacją oraz nauczaniem online. W trakcie zajęć uczestnicy poznali sposoby radzenia sobie ze stresem. Odbyła się również prelekcja dla rodziców „Stres u dzieci i młodzieży – jak mu zapobiegać”.

Dzięki współpracy dyrekcji, pedagoga i psychologa szkolnego, wychowawców klas oraz pozostałych nauczycieli udało nam się w 2021 roku wypracować odpowiednie formy pomocy uczniom i zwalczać ich bieżące problemy. Ponadto być w stałym kontakcie z instytucjami udzielającymi oparcia społecznego w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, czy środowiskowej.

Opieką psychologiczno-pedagogiczną w naszej placówce objęci są zarówno uczniowie przedszkola, jak i Szkoły Podstawowej, Branżowej i Przystosabiającej do Pracy. W ramach świadczeń wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniowie mają możliwość uczęszczania na zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne. Ich celem jest kształtowanie zachowań i stylu życia korzystnego dla zdrowia psychicznego uczniów, a także umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych, zagrażających ich zdrowiu psychicznemu. Ze względu na dobro dzieci, kształtowana jest ich świadomość zdrowotna oraz nawyki dbania o zdrowie w codziennych sytuacjach w szkole i w domu, przy współpracy z rodzicami czy opiekunami.

Ponadto uczniowie mogą korzystać z indywidualnych spotkań z psychologiem lub pedagogiem szkolnym. Forma zajęć uzależniona jest od potrzeb młodego człowieka, bądź osoby dorosłej zgłaszającej problem. Pomoc dotyczy różnych obszarów życia uczniów. Są nimi: trudności w przyswajaniu wiedzy, adaptacja nowych uczniów, trudna sytuacja rodzinna (relacje pomiędzy członkami rodziny, rozwód, śmierć, choroba fizyczna i psychiczna rodziców oraz innych osób bliskich, brak wsparcia ze strony otoczenia), radzenie sobie w sytuacjach trudnych, niskie poczucie własnej wartości, niedojrzałość emocjonalna, manipulacja i konflikty rówieśnicze, problemy wychowawcze w domu i w szkole, związki i relacje intymne pomiędzy nastolatkami, wpajanie uczniom istoty wzajemnego szacunku, empatii, koleżeństwa, przyjaźni, wzajemnej pomocy, ale także psychoedukacja na temat używek, czy zagrożeń w życiu realnym czy wirtualnym.

W ramach profilaktyki uczniowie mogli również obejrzeć spektakle profilaktyczne zaprezentowane przez Teatr Kurtyna w Krakowie. Uczniowie klas młodszych oraz przedszkolaki uczestniczyli w przedstawieniu „Jak pokonać Smoka”. To historia pełna niesamowitych przygód, dużej ilości humoru, kolorowych kostiumów oraz walki aby przezwyciężyć swój strach.

Uczniowie klas V-VIII Szkoły Podstawowej, Szkoły Branżowej oraz Szkoły Przysposabiającej do Pracy oglądali spektakl „Czas próby”. Widowisko przedstawiało historię młodego chłopaka, którego poukładane życie zostaje nagle zmienione przez globalną pandemię Covid-19. Cały świat zostaje wywrócony do góry nogami i chłopak boryka się z wieloma trudnościami. Widowisko dawało wskazówki jak przetrwać w tym trudnym czasie.

Bardzo ważną rolę odgrywa aktywność fizyczna. W miarę możliwości uczniowie uczęszczają na basen, korzystają z siłowni. Uprawianie sportu to doskonały sposób na odstresowanie się i wyładowanie negatywnych emocji. Ukierunkowanie takich odczuć i wyładowanie poprzez sport pozwala osiągnąć niski poziom stresu. Działanie sportu ma też działanie długofalowe. Zapobiega ono powstawaniu stanów lękowych, depresyjnych czy zaburzeń emocjonalnych jak np. nerwica.

Na wsparcie i pomoc ze strony psychologa i pedagoga liczyć mogą również rodzice oraz pozostali nauczyciele. Rodzice poza wsparciem, dzięki zajęciom prowadzonym przez psychologa, liczyć mogli również na edukację podnoszącą kompetencje wychowawcze. Rodzice mają również możliwość wymiany doświadczeń w ramach organizowanej Grupy Wsparcia – raz w miesiącu, w sobotę.

Ponadto w szkole jest realizowany Ogólnopolski Program Edukacyjny „Trzymaj formę”, którego głównym celem jest kształtowanie prozdrowotnych nawyków, a przede wszystkim zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej.

Realizowany jest również Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

W 2021 roku odbyła się wycieczka do Centrum Edukacji Przeciwpożarowej dla dzieci i młodzieży „Ognik” w Grudziądzu. Głównym celem było wyrobienie nawyku bezpiecznego korzystania z urządzeń elektrycznych, zapobieganie pożarom, a także bezpieczne zachowania na łądzie i w wodzie.

Dodatkowo Zespół Szkół nr 5 im. ks. Jana Twardowskiego w Rypinie zapewnia osobom z zaburzeniami aktywizację zawodową. Uczniowie mają możliwość uczęszczania do klasy wielozawodowej kształcącej młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, w zawodach zgodnych z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego.

UWAGI DOTYCZĄCE REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO ZA ROK 2021. PODSUMOWANIE

W 2021 r. instytucje i podmioty współpracujące przy realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego nie odnotowały większych problemów z realizacją Programu. Nie mniej jednak MOPS w Rypinie jest świadom faktu, że na terenie miasta Rypin mieszkają osoby przejawiające zaburzenia psychiczne, które wymagają pomocy i leczenia, a nie wyrażają zgody na pomoc instytucji i rodziny. Takim osobom można pomóc bez ich zgody tylko i wyłącznie w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia. W każdym innym przypadku niezbędny jest nakaz sądu, a procedury są długotrwałe i skomplikowane.

Ponadto MOPS w Rypinie zauważa, że z roku na rok rośnie liczba dzieci przejawiających zaburzenia psychiczne w różnej formie, których rodzice zgłaszają się o objęcie ich specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Niestety problemem jest ograniczona liczba specjalistów świadczących tego typu usługi, długie terminy oczekiwania i wysokie stawki usług na rynku prywatnym. Pandemia Covid-19 zdecydowanie nasila te zjawiska. Bardzo niekorzystne dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży okazały się okresy prowadzenia zajęć lekcyjnych w trybie hybrydowym i przejście na nauczanie zdalne. Odizolowanie od kontaktów fizycznych z grupą rówieśniczą pogłębiło problemy z depresją i samoakceptacją u dzieci i młodzieży, nie sprzyjały nauce budowania relacji społecznych, pogłębiły uzależnienia od internetu i mediów społecznościowych.

W przypadku osób wymagających skierowania do domów pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi problemem jest brak wolnych miejsc w tego typu domach i długie terminy oczekiwania. Świadczy to o niedostatecznej liczbie placówek tego typu na terenie całego kraju. W przypadku Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Rypinie okres oczekiwania jest krótszy i oferuje zajęcia w formie klubowej, lecz na pewno nie pokrywa on w pełni zapotrzebowania na usługi.

W 2021 r. instytucje i podmioty współpracujące przy realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego obserwują dalsze pogorszenie kondycji psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Powiatu Rypińskiego związanej z pojawieniem się pandemii koronawirusa SARS-Cov-2 i obostrzeniami, wprowadzonymi w celu ograniczenia rozwoju epidemii. Skutki tego stanu rzeczy obserwować będzie można w kolejnych latach. Przewidywać można zwiększenie ilości udzielonych porad psychologicznych i psychiatrycznych, konsultacji i innych form pomocy. Przedłużający się stan edukacji zdalnej i hybrydowej niekorzystnie wpływa na rozwój zdolności poznawczych wśród dzieci. Spowoduje większą liczbę problemów edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w najbliższym czasie. Potrzeba utrzymania dystansu społecznego a także problemy gospodarcze, spowodowane pandemią koronawirusa powodują pojawienie się stanów obniżenia nastroju lub zaostrzenia stanów depresji wśród młodzieży i dorosłych. Wszystkie te czynniki mogą spowodować, że najbliższych latach profilaktyka zdrowia psychicznego oraz jego ochrona stanie się priorytetowym zadaniem dla służby zdrowia, instytucji edukacyjnych i wspomagających.

Sprawozdanie sporządził:

SEKRETARZ POWIATU

mgr Aleksandra Błaszczak

Sprawozdanie zatwierdził:

STAROSTA

mgr Jarosław Sochacki